

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТУРИСТИЧНА АСОЦІАЦІЯ УГОРЩИНИ «КАРПАТИ-ТІСА»
КОШИЦЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (СЛОВАЧЧИНА)
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БОЛГАРСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ВИЩА ШКОЛА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
І СУСПІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ХЕЛМІ (ПОЛЬЩА)
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ЧДТУ

**Матеріали VIII міжнародної
науково-практичної конференції
«ТУРИСТИЧНИЙ
ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ»**

23 – 24 березня 2017 року, м. Черкаси

ТОМ I

Черкаси
2017

УДК 379.85:640.4(063)
ББК 65.433
М 34

Редакційна колегія:

Григор О. О., к.н.держ.упр., доцент;
Лазуренко В. М., д.і.н., професор;
Бушин М. І., д.і.н., професор;
Чепурда Л. М., д.е.н., професор;
Чепурда Г. М., к.філол.н., доцент

Відповідальний за випуск:

Мельникова Я. В.

М 34 Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання»: 23 – 24 березня 2017 року, м. Черкаси [Текст]: у 2-х томах / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. –Т. 1.– Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2017. – 400 с.

ISBN978-966-493-297

Розглянуто актуальні питання стратегічного розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в Україні і світі. Проаналізовано сучасні тенденції, проблеми державного регулювання та інтеграції України до світового простору в галузі туризму. Розкрито актуальні проблеми менеджменту та маркетингу, планування та прогнозування діяльності підприємств туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. Проаналізовано науковий базис новітніх технологій в галузі туризму.

Для науковців, студентів, аспірантів та фахівців галузі.

УДК 379.85:640.4(063)
ББК 65.433

ISBN978-966-493-297-1

© Авторські тексти, 2017

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Розпочинаючи роботу сьомої на Черкащині Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання», хочу щиро привітати на гостинній черкаській землі знаних науковців і фахівців галузі практично з усіх регіонів нашої держави, а також із близького й далекого зарубіжжя.

Слід зазначити, що інтеграція України у світовий економічний простір потребує значних змін у системі пріоритетів політики держави щодо розвитку прибуткових галузей економіки, однією з яких є туризм.

У сучасному цивілізованому, стрімкому і динамічному світі неможливо уявити людину без відпочинку. Збільшення тривалості вільного часу, поліпшення оплати праці, бурхливий ритм життя сприяють тому, що люди намагаються урізноманітнювати своє дозвілля, пізнавати нове, саморозвиватися та самовдосконалюватися, і туризм для цього є одним із важливих способів досягнення.

Утвердження України у світі як туристської держави неможливе без розвитку туристичної галузі в регіонах. Черкаська область, як і в цілому Україна, має потужні рекреаційні ресурси для розвитку національного та міжнародного туризму. У нас розвиваються дитячий, культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий, спортивний, релігійний, екологічний, сільський (зелений), мисливський та інші види туризму. Черкащина є осердям держави у географічному розумінні (поблизу м. Шпола знаходиться географічний центр України), а також є серцем України в її історичному, політичному, духовному, культурному розвитку.

Хочу відзначити, що у роботі конференції беруть участь не лише вітчизняні, але й зарубіжні науковці різних галузей знань: економіки, менеджменту, маркетингу, технології і сервісу тощо. Це дасть змогу ретельніше підійти до розкриття проблем розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в Україні, поділитися передовим досвідом щодо впровадження інноваційних технологій в галузі туризму.

Сподіваюсь, що за результатами роботи цієї конференції будуть визначені основні стратегії розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу з урахуванням національних інтересів України у контексті спільного європейського та світового економічного простору.

Бажаю успішної роботи всім учасникам VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання»!

*З повагою,
ректор Черкаського державного
технологічного університету,
к. н. держ. упр, доцент О. О. Григор*

а) Національний реєстр закладів ресторанного господарства, які б відповідали високим стандартам обслуговування та пропонували страви авторської високої кухні, у тому числі національної;

б) гастрономічний путівник українськими регіонами, визначними закладами ресторанного господарства;

в) календар гастрономічних фестивалів, семінарів та конференцій;

г) перелік майстер-класів національних гастрономічних традицій для науковців та практиків;

д) тематичний сайт, який дасть можливість інтенсифікувати інформаційні комунікаційні процеси.

Таким чином, розвиток гастрономічного туризму в Україні є пріоритетним напрямком національної економіки, культури та туризму взагалі, важливим фактором підвищення міжнародного престижу країни, джерелом соціально-економічного розвитку регіонів, важливою умовою збереження історико-культурної спадщини. Основною проблемою розвитку гастрономічного туризму є відсутність фінансування з боку держави і підтримці за рахунок законів і програм. Виконання дій у комплексі щодо перспектив розвитку гастрономічного туризму в Україні сприятиме зростанню кількості іноземних туристів, а також збільшенню обсягів внутрішнього туризму.

УДК 338.48

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ АГРОТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Дуга В. О., аспірант

Херсонський державний аграрний університет

В сучасних економічних умовах ключовим завданням агротуристичних підприємств є забезпечення високої ефективності своєї діяльності. Тенденції в економіці України викликають необхідність по-новому сприймати ресурси, що використовує підприємство. У формуванні туристичних послуг роль людських

ресурсів є визначальною. Особливо значимим для розвитку підприємств агротуристичного бізнесу є людський капітал – знання, вміння, навички, досвід та творчі здібності господарів агроосель, що використовуються ними у процесі діяльності. Людський капітал – це обсяг накопичених людиною знань та здатність їх використовувати в подальшому. Це найцінніший ресурс, він єдиний з-поміж інших ресурсів має здатність до оновлення та удосконалення [2; 5].

Основною запорукою соціально-економічної ефективності агротуризму є не тільки освітній, а й культурний рівень господаря агрооселі, його вміння якісно обслуговувати гостей. Він повинен мати спеціальні знання і вміння використовувати їх у повсякденній діяльності агротуристичного підприємства [1].

Господарі агроосель повинні знати:

– історію своєї родини, села, навколишньої місцевості, культурні та дозвіллі об'єкти регіону;

– стандарти якості послуг у сфері агротуризму;

– вимоги до санітарно-гігієнічних норм утримання агрооселі;

– особливості облаштування території, інженерно-технічного забезпечення кімнатного фонду;

– норми ділового спілкування, правила спілкування з гостем, способи вирішення складних ситуацій;

– екологічні проблеми регіону, екологічні норми ведення бізнесу;

– особливості агротуристичної діяльності, найбільш перспективні напрями його розвитку;

– яким чином впливає агротуризм на економічний і культурний розвиток регіону, на екологічний стан території тощо.

Господарі агроосель повинні вміти:

– залучати клієнтів, надавати послуги гіда, перекладача, продумати екскурсійні маршрути по селу та околицях;

– виконувати бухгалтерські й фінансово-господарські функції;

– вести переговори з контролюючими органами та органами державної влади;

– забезпечувати санітарно-гігієнічний стан приміщень, обладнання та інвентарю в належному вигляді;

– використовувати маркетинг як надійний інструмент досягнення успіху на ринку;

- успішно рекламувати свою агрооселю на українському та європейському ринку;
- створювати комфортні умови для проживання за прийнятну ціну;
- забезпечувати якісне надання послуг для туристів з обмеженими можливостями;
- аналізувати наявні ресурси свого господарства, власні можливості та уподобання туристів;
- виважено підходити до питання ціноутворення і дотримання співвідношення «ціна-якість»;
- передбачати можливі проблемні ситуації, вирішувати їх;
- підтримувати добрі стосунки з сусідами;
- забезпечувати культуру харчування, тематичного, інформативно-пізнавального, анімаційного простору;
- ефективно будувати процес рекреаційного обслуговування гостя, організувати повноцінне дозвілля;
- спрямовувати свої дії в напрямку комфорту, безпеки, взаємоповаги тощо.

Господар агрооселі разом з сім'єю повинні повністю віддаватися справі, бо тільки в такий спосіб ведення бізнесу результати від діяльності будуть позитивними. Він повинен бути організованим, дипломатичним, привітним, ввічливим, націленим на специфічні запити гостя, комунікабельним, креативним, не боятися експериментувати. Знання іноземних мов також бажане. Чим краще господар володіє мовою іноземного гостя, тим більша ймовірність того, що потреби гостя будуть максимально задоволені [3].

Основними шляхами формування і використання людського капіталу є посилення уваги до власного здоров'я, підвищення рівня освіти, активна участь в постійно діючих семінарах, навчальних програмах, тренінгах, бізнес-курсах для початківців тощо. Провідною умовою розвитку культурного та освітнього рівня є готовність власника агротуристичного підприємства до самоосвіти [4].

Формування людського капіталу позитивно впливатиме на імідж та прибутки агротуристичного підприємства. В перспективі варто розвивати вміння організувати підприємницьку діяльність шляхом оптимального збалансування ресурсів, навколишнього середовища та професіоналізму господарів агро-

туристичних підприємств. Це буде запорукою подальшого розвитку бізнесу.

Література

1. Герасименко В. Г. Організація підприємницької діяльності в агротуризмі: Навчальний посібник / В. Г. Герасименко, С. Г. Нездойминов. – Одеса : ПАЛЬМІРА, 2011. – 176 с.
2. Іванова В. В. Людський капітал як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємств туристичного бізнесу / В. В. Іванова // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 5 (155). – С. 321 – 327.
3. Капченко Р. Л. Формування робітничих кадрів у сфері сільського зеленого туризму / Р. Л. Капченко // Агросвіт. – 2009. – № 21. – С. 36 – 40.
4. Чернява А. Л. Основные элементы подготовки специалистов в области организации сельского зеленого туризма в Украине / А. Л. Чернява // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2012. – №4 (239). – Ч. II. – С. 74 – 81.
5. Трохимець О. І. Людський капітал в туристичній сфері / О. І. Трохимець // Економічний простір: Збірник наукових праць. № 59. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2012. – С. 79 – 85.

УДК 338.486.2

ТУРИСТИЧНІ ПІДПРИЄМСТВА: АНАЛІЗ ТА СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ

*Зікій Н. Л., аспірант кафедри готельно-ресторанного бізнесу
Київський національний торговельно-економічний університет*

Туризм є доволі специфічною сферою економіки, яка, окрім реалізації економічних функцій у підприємстві (отримання прибутку суб'єктами туристичного ринку), покликана вирішувати важливі соціальні, культурні та суспільні завдання. Тому туристична діяльність сприяє: відновленню зусиль і працездатності людей й відповідно психо- фізіологічних ресурсів суспільства; збільшенню зайнятості та підвищенню життєвого рівня місцевого населення; раціональному використанню вільного часу та організації дозвілля населення; підвищенню куль-

Галасюк С. С. ТУРИЗМ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	52
Гурова Д. Д. УРБАНІЗОВАНИЙ ТУРИЗМ У ПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНАХ СХОДУ УКРАЇНИ.....	55
Дишко О. Л. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	58
Івашина Л. Л. ПОЗИТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ.....	61
Малиновська О. Ю. РОЗВИТОК КОНЦЕПТУАЛЬНИХ РЕСТОРАНІВ В УКРАЇНІ	64
Мельник І. Л. КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В КРУЅНОМУ ТУРИЗМІ.....	67
Музичка Є. О. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	70
Назаренко І. А., Заболотня К. А., Зайченко Ю. В. ОСОБЛИВОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ВЕСІЛЬНИХ БАНКЕТІВ У ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	71
Назаренко І. А., Заболотня К. А. РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В М. КРИВИЙ РІГ	75
Карпенко Ю. В., Животенко В. О. КОНЦЕСІЯ ЯК АКТУАЛЬНА ФОРМА ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРІ ТУРИЗМУ	78
Рассадникова С. І. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТІВ СФЕРИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК ПРОБЛЕМА УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ.....	82
Сидоренко І. О. АКТУАЛЬНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	86
Табенська О. І. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ.....	90
Теодорович Л. В. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОСЛУГ ХАРЧУВАННЯ НА ОСНОВІ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ КУХНІ	94
Холявка В. З., Філь М. І., Коропецька Т. О. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ХОЛДІНГ ЕМОЦІЙ «FEST» У ЛЬВОВІ	97

Борсук О. М. ТУРИСТИЧНИЙ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ	101
Бурса О. В. ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД	103
Герман І. В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	107
Кампов Н. С., Медвідь Л. І. ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛІНАРНИХ ТРАДИЦІЙ У РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ	110
Махлинець С. С., Касинець О. В. МІСЦЕ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	114
Коренець Ю. М., Зубенко О. А. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ	118
Мариненко С. І., Мариненко Г. П. ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТУРИСТІВ У ГОТЕЛЯХ	121
Тищук І. В. ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	123
Глушко В. О. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	127
Дуга В. О. ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ АГРОТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	130
Зікій Н. Л. ТУРИСТИЧНІ ПІДПРИЄМСТВА: АНАЛІЗ ТА СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ	133
Матічин Ю. М. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	137
Рибальченко Н. П. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	140
Чулкова Т. М. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАПОВІДНИКАУ МИСТЕЦЬКИХ ТВОРАХ.....	143

Навчальне видання

**ТУРИСТИЧНИЙ
ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ**

Том I
Матеріали VIII Міжнародної
науково-практичної конференції

В авторській редакції

Технічний редактор – Ю. Чабаненко
Верстка – В. Шакур

Підписано до друку 14.02.2017.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Умов. друк. арк. 5,5. Гарнітура Neuristica.
Зам. № 1523. **Тираж 300 прим.**

Видавець: Чабаненко Ю. А.
Свідоцтво про внесення
до Державного реєстру видавців
серія ДК № 1898 від 11. 08. 2004 р.
Україна, м. Черкаси, вул. О. Дашковича, 39
Тел: 0472/32-97-45, 093/788-99-99
E-mail: office@2upost.com

Друк ФОП Чабаненко Ю. А.
Україна, м. Черкаси, вул. О. Дашковича, 39
Тел: 0472/32-97-45, 093/788-99-99
E-mail: office@2upost.com